

Winning the contract to build the Mishkan

1. Shemot 31:2-5

רָאָה קְרָאתִי בְשֵׁם בְּצַלְאֵל בֶּן־אוּרִי בֶן־חֹר לְמִטְשֵׁה יְהוּדָה: וְאִמְלֵא אֹתוֹ רוּחַ אֱלֹקִים בְּחָכְמָה וּבְתַבּוּנָה וּבְדַעַת וּבְכָל־מְלָאכָה: לְחֹשֶׁב מְחֻשְׁבֹת לַעֲשׂוֹת בְּזָהָב וּבְכֶסֶף וּבְנֹחָשׁוֹת: וּבַחֲרָשֶׁת אָבֹן לְמַלְאֹת וּבַחֲרָשֶׁת עֵץ לַעֲשׂוֹת בְּכָל־מְלָאכָה:

See, I have called the name of Betzelel, son of Uri, son of Chur, of the tribe of Yehudah. And I have filled him with the spirit of Gd, with wisdom, with understanding, with intellect and with all crafts. To work skillfully, to work in gold, in silver and in copper alloys. And in stonework for settings, and in woodworking, to engage in every craft.

Three complementary midrashim

2. Midrash, Shemot Rabbah 40:1

פתח ר' תנחומא בר אבא (איוב כח) אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה, צפה הקב"ה וראה שישראל מקבלין את התורה שאלולי כן לא ברא העולם שנאמר אז ראה ויספרה, ומה כתיב אחריו (שם) "ויאמר לאדם הן יראת ד' היא חכמה [וסור מרע בינה]" א"ר חייא בר אבא מהו הן יראת ד' וגו' אמר האלקים אם היו לך מעשים טובים אני נותן לך שכר... א"ר ברכיה בשם ר' חייא בר אבא שכר היראה תורה, שמיוכבד העמיד הקב"ה את משה וזכה שתכתב התורה על שמו... מרים ע"י שסרה מן הרע ומן החטא העמיד ממנה הקב"ה בצלאל וזכה לחכמה ולבינה

Rabbi Tanchuma bar Abba began with Job 28:27, "Then He saw it and recorded it, prepared it and analyzed it." Gd looked and saw Israel accepting the Torah; otherwise He would not have created the world, as it says, "Then He saw it and recorded it... And He said to Man: Reverence for Gd is wisdom."...

Rabbi Chiya bar Abba said: What is the meaning of "Reverence for Gd is wisdom [and avoiding evil is understanding]"? Gd declared: If you possess good deeds, I will reward you... Rabbi Berechyah cited Rabbi Chiya bar Abba: The reward for reverence is Torah, for from Yocheved Gd brought Moshe, and he merited that Torah was recorded in his name... Miriam avoided evil and sin, and Gd brought from her Betzelel, who achieved wisdom and understanding...

3. Midrash, Shemot Rabbah 40:2

ד"א "קראתי בשם בצלאל" אין כתיב כאן אלא "ראה קראתי"... אמר משה למי אומר אמר לו אני מראה לך, ומה עשה הקב"ה הביא לו ספרו של אדם הראשון והראה לו כל הדורות שהן עתידין לעמוד מבראשית עד תחיית המתים, דור ודור ומלכיו, דור ודור ומנהיגיו, דור ודור ונביאיו, אמר לו כל אחד ואחד התקנתיו מאותה שעה, וכן בצלאל מאותה שעה התקנתיו, הוי ראה קראתי בשם בצלאל.

Alternatively: "I have called the name of Betzelel" it does not say; rather, "See, I have called."... Moshe said: To whom shall I instruct? He said, "I will show you." What did Gd do? He brought the book of Adam and showed Moshe all of the generations which would arise from the beginning until the Resurrection of the Dead, each generation and its kings, each generation and its leaders, each generation and its prophets. He told Moshe: I established each from that initial moment, and I established Betzelel, too, from that moment. This is the meaning of, "See, I have called the name of Betzelel."

Midrash, Bereishit Rabbah 24:2

"זה ספר תולדות אדם" כתיב (תהלים קלט) "גלמי ראו עיניך ועל ספרך כולם יכתבו, ימים יוצרו, ולו אחד בהם,"... אמר רבי יהודה בר סימון עד שאדם הראשון מוטל גולם לפני מי שאמר והיה העולם הראה לו דור ודור ודורשיו, דור ודור וחכמיו, דור ודור וסופריו, דור ודור ומנהיגיו, שנאמר "גלמי ראו עיניך" - גולם שראו עיניך כבר הם כתובים על ספרו של אדם הראשון, הוי "זה ספר תולדות אדם."

"This is the book of the products of Man. (Bereishit 5:1)" It is written (Tehillim 139:16), "My raw form, Your eyes saw, and on Your book all are recorded, in days they will be formed, and to Him all is one."...

Rabbi Yehudah bar Simon said: While Adam haRishon was still lying as a raw form before the One who spoke and created the world, He showed him each generation and its *dorshim*, each generation and its sages, each generation and its scholars, each generation and its leaders, as it says, "My raw form, Your eyes saw" – the raw form You saw is already recorded in the book of Adam haRishon. This is, "This is the book of the products of Man."

4. Midrash, Shemot Rabbah 40:3

ד"א ראה קראתי בשם בצלאל, ה"ה"ד (קהלת ו) "מה שהיה כבר נקרא שמו." אמר הקב"ה מי שהתקנתיו מראש שיעשה המשכן כבר קראתי לו שם. מהו "ונודע אשר הוא אדם?" עד שאדה"ר מוטל גולם הראה לו הקב"ה כל צדיק וצדיק שעתידי לעמוד ממנו. יש שהוא תלוי בראשו של אדם ויש שהוא תלוי בשערו ויש שהוא תלוי במצחו ויש בעיניו ויש בחוטמו ויש בפיו ויש באזנו ויש במלתין...

Alternatively: "See, I have called the name of Betzalel". This is Kohelet 6:10, "That which exists was already named."

Gd declared: The one I set from the start to create the Mishkan, I have already named him.

What is "and it is known that he is Man"? While Adam was yet a *golem*, Gd showed him each righteous person who would arise from him. Some hung from Adam's head, some from his hair, some from his forehead, some from his eyes, some from his nose, some from his mouth, some from his ear, some from his earlobe...

The problem

5. Vayikra 26:42

וְיִזְכְּרֵנִי אֶת־בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְאֶף אֶת־בְּרִיתִי יִצְחָק וְאֶף אֶת־בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֲזַכֵּר וְהָאָרֶץ אֲזַכֵּר:

And I will remember My covenant with Yaakov, and also My covenant with Yitzchak, and also My covenant with Avraham I will remember, and My land I will remember.

6. Bereishit 15:13

וַיֹּאמֶר לְאַבְרָם יְדַע תְּדַע כִּי־גֵר יִהְיֶה וְנִרְעָה בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם וַעֲבָדוּם וְעָנּוּ אֹתָם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה:

And He said to Avram: Know that your seed shall be strangers in a land that is not theirs, and they will serve them, and they will oppress them, for four hundred years.

7. Rabbi Yehudah haLevi, Kuzari 1:46-47

אמר החבר ארבעת אלפים וחמש מאות. ופרטם מבואר מימות אדם ושת ואנוש עד נח, עד שם ועבר אל אברהם יצחק ויעקב עד משה. ואלה מפני התחברותם היו לב אדם וסגולתו, ולכל אחד מהם היו בנים כקליפות, אינם דומים לאבות ולא התחבר בהם הענין האלקי, ונמנה המנין לאלה האלקיים והיו יחידים ולא רבים, עד שהוליד יעקב אבינו שנים עשר שבטים כלם ראויים לענין האלקי...

Replied the *chaver*. [We count] 4,500 [years]. The specific calculation is clear from the days of Adam and Seth and Enosh to Noach, to Shem and Ever, to Avraham, Yitzchak and Yaakov, to Moshe. These men were joined together in the heart of Man and his treasure. Each of them had children who were like shells, not resembling their fathers and not joined with them in the Divine aspect. This count of years is established for these who had that Divine element. They were few rather than many, until Yaakov produced twelve tribes, all of whom were suited for the Divine element, and then the Divine element was found in a great nation...

8. Talmud, Nedarim 81a

ומפני מה אין מצויין ת"ח לצאת ת"ח מבניהן? אמר רב יוסף: שלא יאמרו תורה ירושה היא להם

Why isn't it common for Torah scholars to have Torah scholars among their children? Rav Yosef: Lest people say Torah is an inheritance.

9. Talmud, Menachot 53a

אמרי ליה רבנן לרבי פרידא: רבי עזרא בר בריה דרבי אבטולס דהוא עשירי לר' אלעזר בן עזריה דהוא עשירי לעזרא קאי אבבא, אמר: מאי כולי האי? אי בר אוריין הוא יאי, אי בר אוריין ובר אבהן יאי, ואי בר אבהן ולא בר אוריין אישא תיכליה!

The Sages said to Rabbi Preida: Rabbi Ezra, grandson of Rabbi Avtulus, who is tenth to Rabbi Elazar ben Azariah, who is tenth to Ezra, is standing at the gate. [Rabbi Preida] said, "What is all this? If he is worthy of issuing rulings, good. If he is worthy of issuing rulings and he is a child of [great] ancestors, good. And if he is a child of [great] ancestors and not worthy of issuing rulings, let fire consume him!"

10. Seneca, *Mad Hercules*

He who boasts his race boasts glory not his own.

Two more midrashim

11. Midrash, Shemot Rabbah 40:4

ד"א ראה קראתי בשם, זה אחד משבעה בני אדם שנקראו להם שמות, יש שנקראו לו ארבעה זה אליהו, בצלאל ו'... בצלאל מה שקרא לו אומתו שלו, והקב"ה קרא לו חמשה שמות של חבה על שם המשכן, ראייה, שהראהו הקב"ה למשה ולכל ישראל ואמר להם מן בראשית התקנתיו לעשות המשכן, ושובל שהעמיד שובך לאלקים... יחת שנתן חתיתו על ישראל, אחומי שאיחה את ישראל להקב"ה ועשאן כאחים למקום, ד"א אחומי שנתן אימתו של הקב"ה על ישראל, להד שנתן הוד והדר על ישראל שהיה המשכן הדרן... (עי' דה"א א ד:א-ב)

Alternatively, "See, I have called the name," this is one of seven people who were called multiple names. Some were called four – Eliyahu. Betzalel was called six... *Betzalel* was what his nation called him, and Gd called him five names of affection, for the Mishkan. *Re'ayah*, for Gd showed him to Moshe and all Israel and said, "From the beginning I established him to create the Mishkan." And *Shoval* for he made a nest for Gd... *Yachat* for he placed Gd's awe among Israel. *Achumai* for he bonded Israel with Gd, like brothers to Gd. Or, because he placed Gd's awe among Israel. *Lahad* because he placed glory and beauty upon Israel, for the Mishkan was their beauty...

12. Shemot 31:6

נֶאֱמַר הִנֵּה נִתְּמִי אִתּוֹ אֶת אֶחְיָאֵב בֶּן־אֲחִיסָמַךְ לְמִטֵּה־דָן וְיָלֵב כָּל־חֲכָמֵי לֵב נִתְּמִי חֵכְמָה...

And I, behold, I have placed with him Oholiav son of Achisamach of the tribe of Dan, and in the heart of each knowledgeable person I have placed knowledge...

13. Midrash, Shemot Rabbah 40:4

א"ר חנינא בן פזי אין לך גדול משבט יהודה ואין לך ירוד משבט דן שהיה מן הלחינות... אמר הקב"ה יבא ויזדווג לו שלא יהו מבזין אותו ושלא יהא אדם רוחו גסה עליו לפי שהגדול והקטן שוין לפני המקום... המשכן בשני שבטים אלו נעשה, וכן המקדש, שלמה מיהודה וחירם (מלכים א ז) בן אשה אלמנה ממטה נפתלי...

Rabbi Chanina ben Pazi said: There is none greater than the tribe of Yehudah and none lowlier than the tribe of Dan, which came from the maids... Gd said: Let him be matched with Betzalel, so that they will not mock him, and so that no one will be arrogant, for the great and small are equal before Gd... The Mishkan was made by these two tribes. And so, too, the Beit haMikdash, Shlomo was from Yehudah and Chiram was "the son of a widow from Naftali"...

One last story

14. R' Shammai Ginsburg, Imrei Shammai to Bamidbar 1:4

אמרו על חכם אחד, לא ממשפחה מיוחסת, שקינא בו איש בור ועם הארץ, שהקניט לחכם ואמר לו: הרינו מיוחס יותר ממך! ענה לו החכם, כך היחוס מסתיים ובי מתחיל היחוס.

They said of a certain sage, not from a family of lineage, that an ignorant and unlearned person was jealous of him. He antagonized the sage, saying, "I have greater lineage than you!" The sage replied, "With you, the lineage ends; with me, the lineage begins."

Review questions

- How did Betzalel land the job of building the Mishkan, according to our three midrashim?
- How does Nedarim 81a argue against emphasis on lineage?
- Who was Betzalel's partner, and how does his identity demonstrate that lineage is not determinative?